

Våren 2013

Linum

Information från
SKÅNELIN.

SPINNEGILLE

Tyvärr har vi ingen inbjudan i detta nummer.

**Läs på vår hemsida!
Alla aktiviteter finns där fortlöpande
www.skanelin.se**

**Även i år får vi möjlighet att odla lin hos
Inge Schwagermann**

Linums redaktion:

Redaktör: Kristina Schlyter e - post:
K.schlyter@bredband.net
Kristina.schlyter@utb.simrishamn.se

Ansvarig utgivare: Karin Persson.

För de som inte har möjlighet att skicka manuskripten via e - post kan skicka
dessa till
Karin Persson, Strövägen 195, 291 95 Färlöv

Sponsorer

Sparbanken Syd

Föreningen Skånelins verksamhetsberättelse 2013

Föreningen har under verksamhetsåret haft 78 betalande medlemmar.

Antalet protokollförda sammanträden, 10 stycken inklusive årsmötet.

Under året har föreningen deltagit i 18 olika linaktiviteter runt om i Skåne.

Skånelins styrelse har bestått av:

Karin Persson, N. Strö, ordförande
Helén Christensson, Västra Torup, v ordförande
Kristina Schlyter, Borrby, kassör
IngBritt Truedsson, Bjuv, sekreterare
Jan Lindberg, Wärmö Billeberga, ledamot

Suppleanter

Elsa Persson, Kvistalånga
Britt-Marie Larsson, Sösdala

Revisorer

Jan Greger Persson, Kävlinge
Sven-Erik Olsson, Sjöbo
Olle Persson, Staffanstorp

Valberedning

Ruth Olsson, Sjöbo, sammankallande
Betsy Persson, Staffanstorp
Ina Nilsson, Hörby

Styrelsen har under verksamhetsåret haft 9 protokollförda sammanträden:

17 mars	Konstituerande möte, Källhaga, Hörby
16 april	Telefonmöte
20 maj	Styrelsemöte, Brydestuan, Knutstorp
4 juli	Telefonmöte
8 augusti	Styrelsemöte, Brydestuan Knutstorp
16 september	Styrelsemöte, Brydestuan, Knutstorp
21 oktober	Styrelsemöte, Brydestuan, Knutstorp
29 november	Styrelsemöte, Brydestuan, Knutstorp
7 januari 2013	telefonmöte

Föreningens årsmöte hölls 2012-03-17, på Källhaga, Hörby

Ordföranden, Karin Persson, inledde mötet med redogörelse för verksamheten på Knutstorp, samt reparations- och Leader Arbeten

Därefter läste Karin dikten "Det blå linfältet" av poeten och författaren Hans Lehecke, Landskrona, och förklarade mötet öppnat.

Linaktiviteter: Demonstrationer och Information

April	Lindemonstration, Lions, Sjöbo 29 april
Maj	Spinnegille, Boarp, den 5 maj Lindemonstration, N Strö, 13 maj Lindemonstration, Bunkeflo strand, 15 maj Visning av Brydestua, Ines torp, 17 maj Lindemonstration, Glimåkra Vävstolsmuseet, 19 maj
Juni	Lindemonstration, Marknad i Lund, 10 juni Lindemonstration, Slöjdläger, Möllegården Kultur, Åkarp, 14 juni Lindemonstration, Möllegården Kultur, Åkarp, 17 juni Lindemonstration, Näsrum Hantverksdag, 24 juni
Juli	Lindemonstration, Kronetorps Mölla, 1 juli Lindemonstration, Svarta Bergen, 27 -28 juli Lindemonstration, Östarp 29 juli
Augusti	Lindemonstration, Ingelstråde Bygdeförening, Medeltids marknad, 25-26 augusti
September	Lindemonstration, 1600-tals marknad i Vä, 15 september
Oktober	Årets aktiva lindemonstrationer bjöds på "litet samkväm" i Brydestuan, 6 oktober
November	Hushållningssällskapet, Skånejul, Hässleholmsgården, 22 t o m 25 november

Spinnegille

Hölls i Boarp 5 maj 2012

Linum

Skånelins informationsblad "Linum", utkommer två gånger per år. Ett vår- och ett höstnummer.

Redaktör: Kristina Schlyter.

Ansvarig utgivare: Karin Persson

Leader

Vi arbetar vidare med våra Leaderkontakter

Övrigt:

Vi fortsätter med upprustningen/inredningen av Brydestuan.

Hemsidan

www.skanelin.se   info@skanelin.se

Styrelsen för Skånelin

Rapport från Årsmötet 2013

Det var i glödande marssol, med lite vitt strött på marken som vi samlades för att än en gång ha årsmöte.

Vi var 13 stycken som kommit till Kågeröds församlingshem, där Birgit Engwall f. d. rektor på Axelvolds lanthushållsskola tog emot oss.

Kristina hade lagt ut den ekonomiska rapporten, IngBritt årsberättelsen och jag dagordningen, som var och en kunde ta av.

Undertecknad fick förtroendet att leda årsmötesförhandlingarna medan IngBritt skrev protokollet.

Lite förändringar blev det i styrelsen.

Jag— Karin Persson, Norra Strö - blev omvald som ordförande. På två år omvaldes IngBritt Truedsson Bjuv, och det blev nyval av Britt-Marie Larsson, Ljungarum, Sösdala, som tidigare varit ersättare. Helén Christensson avgick. Kvarstår gör Jan Lindberg Billeberga och Kristina Schlyter, Borrby.

Till ersättare nyvaldes Annika Hellberg Blentarp, medan Elsa Persson Kvistälånga, Hässleholm står kvar.

Till revisorer på ett år omvaldes Jan Gregor Persson, Kävlinge och det blev nyval av Claes Johnsson, Kivik då Sven – Erik Olsson, Sjöbo undanbett sig omval. Som ersättare som revisor omvaldes Olle Pers-

son, Staffanstorp.

Det beslöts att valberedningen skulle vara vakant och att styrelsen skulle träda i dess ställe tills vidare.

Vi drack kaffe, åt goda bullar med gott pålägg.

Sedan överlämnades ordet till Marika Jardert som berättade om gården 1880 och föreningen som driver den, om skrönor och sägner och tron på olika "småfolk" och om hur folks levnadsvillkor var på 1800 – talet.

Det var väldigt givande och många frågor ställdes innan Marika kunde avsluta sin berättelse. Hon fick en blomsterbukett för sin medverkan. Avtackning gjordes av Helén Christensson och Sven-Erik Olsson med vars en blomma. Dagen avslutades med dragning på lotteriet vars vinster var skänkta.

Styrelsen konstituerade sig och Jan Lindberg, Billeberga, valdes till v. ordförande och IngBritt Truedsson, Bjuv blev sekreterare och Kristina Schlyter Borrby, valdes till kassör.

Dagen avslutades med att de som ville kunde besöka Knutstorp och där kunde konstatera att trappan kommit på plats.

Karin Persson

Skånelins ordförande Karin Persson i fältet

Tal på årsmötet i Kågeröds försam- lingshem 16 mars 2013

Linvännen i Skånelin.

Vi har ännu lagt ett linår bakom oss. Det är alltid lika spännande att följa linets väg från sådd till skörd.

Om ni tittat i verksamhetsberättelsen så kan ni se att vi varit ute och visat linberedning på 15 olika platser runt om i Skåne. Sammantaget 20 dagar.

Sedan tillkommer prova på för skolelever 50 till 60 stycken - 2 klasser - i Bunkeflostrand och ett slöjdläger för barn på Möllegården Kultur i Åkarp. Det är 22 dagar. Nästan en hel månad. Då har jag inte räknat med spinnegillet och träffen på Knuts-
torp i oktober. Detta är väldigt stimulerande, men kan vi fortsätta med detta?

Hur gör vi för att öka medlemsantalet? Hur skall vi göra för att fånga de yngres intresse? Där har alla vi medlemmar i Skånelin ett ansvar.

Härom dagen hade jag kontakt med en lärare som ville att vi skulle komma och visa linberedning för skolelever, som de dessutom hade fått pengar från Leader för att kunna genomföra.

"Skulle du tänka dig att vara med i vår förening?" frågade jag. Hon hade fått en av våra broschyrer, men hade inte klart för sig att vi verkligen var en förening som behövde stöttning med medlemmar för att vi skulle kunna visa linberedning. Det är inte bara att kunna visa upp utan även vidmakthålla ett kulturarv.

Kulturarv.

Vi har ju arvet som vi fick från Svalöv Weibull att förvalta. Det går vi igenom. Det är mycket roligt som man läser och förundras över. Jag tror att om vi sammantaget bara räknar foton så rör det sig mellan 1000 till 2000 stycken.

Det är och har varit mycket jobb med uppbyggnaden och inredningen på Knuts-
torp. Där har Svalövs kommun bidragit med hjälp. Jan som bor relativt nära har lagt ner många timmars jobb där.

Vi har EU - bidraget - Leader - som skall finansiera inredningen till utställningen.

Vi håller på att bygga en andra våning där allt det material som inte används för ut-

ställningsändamål är tänkt att förvaras. Det ingår inte i Leader -projektet. Var skulle vi få pengar till detta ifrån?

Jag hade hört talas om en stiftelse i USA, Kalifornien, som man kunde ansöka pengar ifrån. Jag fick reda på adress, skrev ett brev, som Kristina översatte till engelska, skickade med foton med alla arbetsmomenten vid linberedning. Med skatteuppgifter, bankkonton och föreningens stadgar som komplettering fick vi 15000 \$. Så nu blir det en andra våning som skall gå till det som inte täcks av EU-pengarna.

Vi har räknat med att i maj månad år 2014 skall vi ha en officiell invigning av vår utställning - Linet-dåtid-nutid - framtid -. Därmed förklarar jag årsmötet 2013 öppnat.

Karin Persson

Skånejul

För 13:e året arrangerades Skånejul på Hässleholmsgården. Huvudbyggnaden, flyglar och bodar, fylldes med hantverk av olika slag. Där fanns julbockar, tomtar och marsipangrisar. I ladan luktade det jul, här fanns ett antal matproducenter som lockade med sill, lutfisk, bröd, ost och korv.

Från Skånelin var Karin, Ulla, Gunbritt, och Elsa. Vi visade beredning av lin allt ifrån bråkning, skäktning, häckling och spinning. Där var många besökare som stannade till och tittade. Utställarna är noga utvalda för att leva upp till krav och äkthet.

Ett trevligt inslag var Frosta spelmän som gick omkring i byggnaderna och underhöll. Den som ville kunde få åka hästdroska med tomten.

Hushållningssällskapet som arrangerade julmässan kunde räkna in omkring 10 000 besökare

Elsa Persson

Gammalt talesätt:

Ull blir mull och lin blir guld

Läst

I Peter Englunds bok med historiska essäer "Förflutenhetens landskap" kan i kapitlet *Om stank och smuts* läsas följande:

Hemligheten med den torra renligheten var att man bar linnekläder närmast kroppen och att dessa plagg byttes ofta. Linnet ansågs suga upp all svett och smuts. Att byta kläder var för 1600-tals människan detsamma som att tvätta sig. En av Vigarellos allra mest intressanta poänger är att mycket av den moderna renligheten faktiskt växte fram via denna tidigmoderna fuskhygien. Det flitiga bruket av linnekläder ledde till en allt större åtskillnad mellan de kläder som bars närmast kroppen och de som fungerade som ytterplagg, mellan finare vävda material och mera grova tyger. Skrymslen och prång på kroppen som dittills varit rätt bortglömda blev upptäckta när folk började bruka linnekläder. Och känsligheten för starka dofter ökade.

Kristina Schlyter

Lite smått och gott från gåvan av Svalöv- Weibull.

Vi håller som bekant på med inventeringen av materialet från Svalöv Weibull.

Det var inte bara lin som man provade och experimenterade med i Svalöv. Det var många fibrer och växter som granskades, och som jag i alla fall aldrig hört talas om.

Jag hittade material från 1938 till 1943. Det var mycket analyser, men även en del skrivit. Det mesta är från åren 1941 och 1942.

Hamiltons advokatbyrå, Kungliga jordbruksdepartementet, Jordbrukskonsulent A. Lorentsson Visby, Bo Hammarskjöld, som var regeringsråd från 1934- 1958, och som var ordförande i jordbruksnämnden, och så naturligtvis folk från Svalöv förekommer i dessa handlingar.

Även textilinstitutet i Borås och material- provningsanstalten där, gav sitt utlåtande med provningsintyg.

"Sidenbommull".

Har ni hört talas om det? Det latinska namnet är troligen "Algodon de seda" och där fanns även fröer med.

Jag frågade förra hemslöjdskonsulenten Barbro Nyberg. Hon trodde att det skulle kunna vara merceriserad bomull. Men vad hade Lunds botaniska museum med det att göra?

Vad är **röntgenlin**? Där förekom provresultat.

Där var ett PM rörande spånadsväxten **cotine**, som var daterat Svalöv den 27 september 1938.

Asclepias fiber, -sedan så står det ny "textilväxt" och så var där en påse fröer med.

Yucca är det mycket odlingsförsök och experimenterande med. Det är ju ett släktnamn på palmliljor. Där hade statens linnämnd ganska mycket att besluta om. Man sådde Yucca frön och det var kostnadsberäkningar på alla dessa prover. Ett sällskap i Tyskland hette Deutsche Yucca - Gesellschaft

Sisal nämns. Det är ju en agaveväxt.

Men det stora frågetecknet är **Dinga**. Vad är det för en växt?

Barbro Nyberg hade aldrig hört talas om det. Även här gjordes kostnadsberäkningar och analys- resultat på 100 000 frön.

- Skall det vara så skall det-.

Det fanns en Dinga- kommitté där man talar om dingaplantan, daterat 11 mars 1942.

Jag gick ut på nätet och letade om Dinga, det närmsta jag kunde komma var någon medicinalväxt och staden Dinga i Pakistan.

Däremot hittade jag en uppsats av Jan Meyer med titeln Olje- och spånadsväxter. (12 sidor) alltid något.

Bland detta material är det mycket skrivit på tyska och en del översatt till svenska. Av allt detta skrivna, ser man att det var ett stort samarbete med Tyskland där Tekniska högskolans institut i Dresden medverkar och så är det ett telegram om yucca som sänts från Berlin.

Detta var under andra världskriget. Sverige såväl som Tyskland hade ingen inhemsk produktion av textilt material, såsom bomull, vilket England med sina kolonialländer hade. Där bidrog Indien med detta. Men med tanke på alla dessa soldater, men även civilbefolkningen som skulle ha kläder, var både Sverige och Tyskland hänvisade till import av textilråvara. Cellul nämn också. Det var ju träfiber.

När man ser dateringarna, så ser man att det var väldigt intensivt samarbete till oktober 1942. Vi vet ju att krigslyckan vände och troligtvis även då forskningsutbytet mellan länderna. Det gällde till slut att få mat för dagen, men det är ju en helt annan historia.

Karin Persson

Fotnot:

*Dinga vad är det för en växt?
Efter att jag skrivit ovanstående redogörelse om vad som finns i det material som vi fick från Svalöv Weibull, fick jag för mig att skriva till tidningen Land för att förhöra mig om det var någon där som kände till spånadsväxten Dinga. Där förekom också ett annat namn, så troligen var det dels ett släktnamn och så själva namnet, allt på latin- Asclepias Dinga.*

Under tiden hade jag kontakt med Christine Thulin på Gotland som är textilkonservator, och som bl. a. håller på med att rengöra, laga och konservera gamla kyrkotextilier. Hon visste inte heller, men berättade att de hade problem med att analysera kyrkotextilier som tillverkats under krigsåren. Ibland visste de inte vad dessa textilier be-

stod av.

Nåväl i tidningen Land nr 16 kom det ett svar i trädgårdreportagen under rubriken

Veckans fråga!

Redaktör Kristina Bäckström skriver följande svar.

"Jag tror att det handlar om en växt i familjen Asclepias, en sidenört. På engelska heter växten milkweed. Den kan användas på flera sätt. Stjälken innehåller bastfiber som kan tvinnas till rep och luddet från frökapslarna kan spinnas till garn. Eftersom fibrerna är korta och flygiga blandas de ibland med ull för att bli mer lättspunnet. Luddet mixas också med dun i fyllning till lyxiga täcken."

Karin Persson

I Sverige finns en viltväxande släkting som heter Tulkört

I Några vildt-växande Svenska Örterers hushålls-nytta av P. Holmberger står följande om den.

"Hvilken skulle väl kunna tro, at en så från växt, som ätes af intet hemtamdt djur, förutan af Geten, hvilken endast af-biter yttersta stjälken deraf, skulle, då den blifver rätt ansad, gifva et kosteligt Lin? Ja! jag tiltror mig kunna bevisa, at det är mera gifvande och mindre kinkigt, än vårt allmänna Lin."

Kristina Schlyter

UTHYRNING

Behöver du redskap till linet?

Hyr linbråka, skäktstol, frörepa, häcklor eller rötningsbassäng av
SKÅNELIN

På följande platser kommer vår förening att visa och demonstrera linbedredning.

April

Lions familjedag i Sjöbo

Söndag 28 april
Kl. 11.00—16.15
Plats Folkets Park

MAJ

Familjedag i N Strö

Söndag 5 maj
Kl. 10.00 — 16.00
Plats: Hembygdsgården, N Strö

Hantverksdag i Glimåkra

Lördagen 25 maj
Kl. 11.00—16.00
Plats: Vävstolmuseets trädgård

JUNI

Fordonsveteranerna i Svensköp

Söndag 5 juni
Start kl. 19.00
Plats: Vid Brydestuan i Svensköp

AUGUSTI

Slimminge byalag skördefest

Lördag 17 augusti
Kl. 11.00 -16.00
Plats: Hos Bertil Bergkvist på Stubbarp.
Ligger på en höjd strax utanför Slimminge by.

Medeltidsdagar i Ingelstråde

Lördagen den 31 augusti
Söndagen den 1 september,
Kl: 11.00 - 17.00

PLATS: Ingelstråde

Fler arrangemang där Skånelin deltar finns på vår hemsida efterhand som vi får informationen!

En mailinbjudan

Välkommen till Skördedag Söndagen den 25 aug 2013, kl 10.30-16.00. Åkesholm Kågeröd
Hälsningar Karl-Erik Tel.0730 67 88 90
www.skordedag.se

Skrock och annat smått och gott

Ja det är mycket som hittas då vi går igenom allt material vi fått.

Fettisdags-skrock

Till fettisdagen är sedan gammalt mycket skrock knutet. Till de mera märkvärdiga sedvänjorna denna dag hör den magiska åkningen "för långt lin". Flera forskare, som studerat detta egendomliga bruk, kommer till det resultatet, att vi här har ett minne av en primitiv fruktbarhetsrit från långt avlägsna tider, "ett slags kulturhandling, som ursprungligen utförts för att genom inverkan på de i naturen inneboende makterna magiskt främja årets linskörd". Särskilt i de östra delarna i vårt land samlades förr ungdomen fettisdagskvällen för att åka "stora rovor och långt lin". Endast mycket långa och branta backar dög för denna åkning, under vilken man också skulle väsnas och skrika så mycket som möjligt. Då fick man god skörd och lycka med kreaturen. Från Ångermanland, närmare bestämt Anundsjö, hette det: "På fettisdagen var man nästan mangrant ute och åkte skidor för en god linskörd. Den som stod bra i backarna fick långt lin, den som föll fick kort." Också många äldre var ute och prövade denna konst. Åkte de utan att falla, fick de till sommaren ett långt och präktigt lin; föll man, blev det kort och dåligt.

Om denna märkliga sed har man mycket undrat. Och varför har den just förknippats med fastlagens glada upptåg? Otvivelaktigt är det så, säger de lärda, att just under vårmånaderna ett stort intresse inriktas på linet, något som hänger samman med att linet är en speciellt kvinnlig angelägenhet, och att kvinnorna är mer skrockfulla än männen. Långa istappar på fettisdagen är lika med långt lin. Flyger ärlan högt första gången man ser henne om våren, blir linet högt till sommaren: en lång färd betyder alltså långt lin, den tankegången ligger åtminstone nära.

Långlinsåkning förekommer för övrigt inte bara hos oss utan också på andra sidan Östersjön hos svenskarna i Fin-

land och på ryska kusten samt hos letter och litauer. Också i norra Tyskland hände det förr, att man om fastlagen åkte kälke eller skidor för långt lin. I varje fall är det säkert, att denna fastlags sed äger agrarisk betydelse eller åtminstone fått en tolkning i denna riktning. Det förefaller, säger Martin P:n Nilsson, som i denna sed skulle finnas en avläggare av gamla tiders lös-släppta karnevalshumör— karneval förekom ju i Sverige redan på Olaus Magnus' tid.

-e. (Stockholms-Tidningen)

Hämtat ur Meddelande från Sveriges Allmänna Linodlingsförening Årgång 25 1947.

En gammal präktig linnehandduk

Vad säger en nutida vävexpert om kvalitén på dessa handdukar? Frågar "Ny prenumerant" på Stockholms — Tidningen i Söderåkra. Själv har jag haft god nytta av dem som hand — handdukar i köket, när karlarna kommer in med smutsiga nävar och till fot — handduk till sommarens barfotlassar: där en helvit handduk inte ser snygg ut en halv dag...

Detta och mycket annat berättar fru F. i sitt trevliga brev. De präktiga handdukarna är arvegods, och de har kommit väl till pass för gårdens unga, vävintresserade husmor.

Det är en ovanligt praktisk och präktig handduk. Lättvättad, i utmärkt hellinnekvalité och bra på alla sätt för sitt ändamål. Detta var alltså utlåtandet av en nutida vävexpert!

Om man skulle vilja återge ordvalet i det citerade brevet.

"Om man skulle vilja väva dessa handdukar vad skall jag då ta till varp?

Bomullsgarn eller lingarn?

Kvalitén i hellinne är så bra och bygger på tradition. Lingarnet i provbiten är handspunnet. Linet är hemväxt och tydligen rötat på våren, då det bleks och får den ljusa färgen. Det är hembegett och grovt spunnet. Hur skulle det vara att odla linet själv också nu?

Varp: halvblekt eller oblekt lingarn nr 8, varpspunnet, rött bomullsgarn nr 20/2
Inslag: prima towgarn nr 8 och rött

bomullsgarn 20/2. Skedtäthet: 60 rör på 10 cm. 1 tråd i solv, 2 trådar i rör för lingarnet. Det röda trädes två trådar i solv och rör. Varpordning; 60 trådar lingarn, 8 trådar rött, 10 lin, 8 rött, 10 lin, 8 rött, 10 lin, 8 rött, 10 lin, 8 rött.

Detta är alltså bården, som varpas likadant i motsatt riktning vid sista kanten) Om botten på handduken skall vara t.ex. 40 cm, varpas 480 trådar lingarn emellan första och sista bården

Den grövre vävskeden med 2 trådar i rör har här tagits, för att det går lättare att väva linvarpen så. När väven kommer i vatten blir varpen jämn och slät.

Inslagsordningen för tvärbårderna samma som varpordningen. Det röda garnet dubbelpolas. Solvning; rätt genomgående 1, 2, 3, 4. Trampuppknytning: tuskaft: första och tredje skaftet till 1:sta trampan, andra och fjärde skaftet till andra trampan.

Handdukarna, som är trevliga att väva göres stora och rejäla: lämpliga för sitt ändamål. Användes oblekt lingarn bör det tvättas före användningen, så att det blir mjukt, och hängas ut för blekning i vårsoolen. Halvblekt lingarn är här att föredra till varp, då det inte behöver handskas med på förhand och blir lättare att väva så.

(Anna Löfstrand, Värmskog, i Stockholms-Tidningen 12/4 1956)

Hämtat ur Meddelande från Sveriges Allmänna Linodlingsförening Årgång 34 1956

Linfrö finns till salu.

Två sorters frö finns till salu Natasja och Ilona.

Tel. 044-740 36/0703 113 074

HEMSIDA INTERNET!

www.skanelin.se

Här finns aktuell information och bilder från våra aktiviteter-

Vill du skicka e-post till någon i styrelsen ?

Skriv till:
info@skanelin.se